

Bibliotekaren

2017 2

Et løft for spill
i bibliotek?

Er lesersørvis
svaret?

Tar Røe Isaksen
oss for gitt?

Innhold

Lederen har ordet

side 3

Et løft for spill som kultur?

Etter ett års arbeid med opplysning og utvikling, ble nylig storbybibliotekenes NB-sponsede prosjekt "Et løft for spill i bibliotek" konkludert.

4

Er lesersøvis svaret?

Lesersøvis er en metode i bibliotekenes litteraturformidling, ved å ta utgangspunkt i appelfaktorer. Beate Høiby forklarer.

8

Godtgjøring for forhandling på "feil" arbeidsplass

side 13

Meld inn ny lønn!

side 13

Integreringsarbeid i bibliotek styrkes med tre millioner

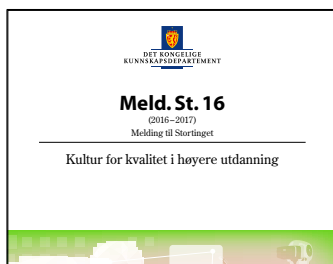
side 13

Bibliotek og sponsoring – nye muligheter for begge parter?

Oberlausitzische Bibliothek der Wissenschaften skaffer inntekter gjennom ulike sponsorordninger. Sigrd Nesland har besøkt biblioteket.

14

Tar kunnskapsministeren bibliotekene for gitt?

27. januar la kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen fram stortingsmelding om kvalitet i høyere utdanning. Bibliotek var ikke nevnt. Har vi blitt en glemt selvfølighet?

18

BF-sekretariatet svarer:

Rett på fri med lønn for å ta eksamen?

side 22

Krever styrking av lovverk for skolebibliotek

side 23

Biblioteklokaler som stikker seg ut:

Presidential libraries i USA

side 24

Jan-Egil: Takk for de andre!

side 26

Kari Lifjell slutter som rådgiver i

Bibliotekarforbundets sekretariat

side 28

Redaktørens spalte: Game changer?

side 32

Bibliotekaren

ISSN 0804-4147 / ISSN 1503-836X (online)

Bibliotekaren er Bibliotekarforbundets tidsskrift og utkommer med 10 nummer i året.

Ansvarlig redaktør

Erling Bergan

Redaksjonens adresse

Runnen 4, 6812 FØRDE
Telefon: 91 31 80 01
Epost: erling.bergan@bibforb.no

Abonnement

Kr. 290 pr. år betales til BFs konto 6039.05.64093. Merk innbetalingen *Abonnement*. Henvendelser om abonnement rettes til BFs sekretariat: bf@bibforb.no eller tlf. 48 02 09 00.

Annonsepriser:

1/8 side kr. 1200
1/4 side kr. 2000
1/2 side kr. 3000
1/1 side kr. 4500

Stillingsannonser:

1/8 side 800
1/4 side kr. 1400
1/2 side kr. 2000
1/1 side kr. 3000

Mva. kommer i tillegg.

Det kan gis rabatt ved samlet bestilling av flere annonser. Alle henvendelser om annonser rettes til redaksjonen. (se over)

Utgivelsesplan 2017

Nr.	Deadline:	Hos medl.:
1	21. desember	11. januar
2	25. januar	8. februar
3	22. februar	7. mars
4	22. mars	5. april
5	3. mai	18. mai
6	7. juni	21. juni
7	23. august	6. september
8	27. september	11. oktober
9	25. oktober	8. november
10	22. november	6. desember

Trykk:

Merkur Grafisk AS, Oslo

Forsiden

Foto: Colourbox, Erling Bergan og Simen Kjellin.

Ansvar

Usignerte artikler står for redaktørens regning. Bladet er Creative Commons-lisensiert.

Lederen har ordet

I januar sendte BF sammen med ti andre organisasjoner brev til kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen hvor vi ba kunnskapsministeren vurdere hvordan en styrking av skolebibliotekene kan gjøres slik at skolebibliotekene sikrer elevene hjelp og medvirkning i læring og utvikling.

Lovverket slår i dag fast at elevene skal ha tilgang til et skolebibliotek, men sier ikke noe hvordan det skal drives, hvilken kompetanse de ansatte skal ha eller hvilke ressurser det skal ha. Brevet peker på at mange kommuner er flinke til å satse på skolebibliotekene sine, men mange er det ikke. Og det merker vi i BF.

Vi får inn rapporter om dårlig bemanning, stillingsutlysninger som er lyst ut som deltidsstillinger og uten krav om bibliotekfaglig kompetanse, og om stillinger som blir stående vakante når forrige skolebibliotekar sluttet. I tillegg melder flere bibliotekarer i videregående skole om at bemanninga på skolebiblioteket er noe av det første som ses på når sparekniven skal brukes for å få skole-

budsjettet til å gå opp.

Når skolebiblioteket blir hjertet i skolen, får lærerne verdifull støtte i det pedagogiske arbeidet og elevene større utbytte av undervisningen. Skolebiblioteket er i tillegg til å være en læringsarena og ressurs i elevenes læring, en trygg og inkluderende møteplass i skolehverdagen. En møteplass hvor alle elever og lærere kan møtes for samvær og avkobling.

Skoleeiere som ser hvilken ressurs skolebibliotekarene er, og utnytter deres kunnskap og kompetanse i det pedagogiske arbeidet, og ser hvordan de kan støtte elevene for å nå målene som er i læreplanene vil få bedre resultater på skolene sin. Men for å få til det, må bemanninga og ressurser på skolebibliotekene være på plass, og flere steder er den dessverre ikke det.

I dag blir alternative fakta og falske nyheter presentert som sannheter på internett. Temaet diskuteres i media både i Europa og USA, og tydeliggjør at digitale ferdigheter blir viktigere og vik-

tigere. Kildekritikk og kritisk tenkning er avgjørende kompetanser for å navigere på internett og i nyhetsbilde.

Skolebibliotekarenes kompetanse burde derfor ikke bli mindre viktige i skolen. Bibliotekarer generelt, men bibliotekarer ved alle undervisningssteder spesielt, enten det er ved en grunnskole, videregående skole, ved universitet eller høyskoler, må spille en sentral rolle i det viktige arbeidet som gjøres for lære å navigere i massen av nyheter og informasjon som en finner på nettet.

Allerede nå har mange biblioteker gode nettsider og undervisningsopplegg for å lære elever og lånere kildekritikk og kritisk tenkning. Dette arbeidet må prioriteres i tiden fremover slik at flere ser hvilken kompetanse bibliotekarer har, og hvordan vi kan hjelpe til med å navigere i det utydelige og mangefasettede farvannet.

*Margunn Haugland
Forbundsleder*

- Prosjektet "Et løft for spill i bibliotek" ble avsluttet med en konferanse 25. november 2016.
- Bibliotekarstudent Anders Grønning deler her sine tanker etter konferansen.
- "Etter hvert fikk jeg en følelse av at konferanseholderne på tross av sin kjærlighet til spill, ikke helt trodde på dets allmenne gyldighet, i det minste innenfor biblioteksektoren", skriver han.

Et løft for spill som kultur?

Etter ett års arbeid med opplysning og utvikling, ble nylig storbybibliotekenes NB-sponsede prosjekt "Et løft for spill i bibliotek" konkludert.

Tekst:
Anders Grønning,
bibliotekarstudent ved
Høgskolen i Oslo og Akershus

Dette tok form av en konferanse i Oslo på hovedbiblioteket til Deichman. Både kjeller, hovedsal og siderom var reservert for anledningen, og det fantes både for-

friskninger og noe å bite i. Her var tross alt bibliotekarer og studenter fra både inn- og utland samlet for en arbeidsdag fylt med oppdateringer og oppfriskninger på spill i bibliotek.

Dessverre fikk ikke prosjektet, som Jan Egil påpekte i forrige nummers spalte, særlig oppmerksomhet. Årsakene til dette kan være flere. Det kan, som han skriver, handle om støtte og verdsetting av spill, men personlig kunne jeg heller ikke unngå å legge merke til utfordringer ved det som ble presentert. Her kommer derfor et stykke velment konstruktiv kritikk.

I utgangspunktet var jeg veldig positiv til konferansen. Jeg jobber i bibliotek, er spillanmelder, og har som tredjeårs student dessuten tenkt å skrive bacheloroppgave om spill i bibliotek. Jeg var sikker på at dette prosjektet ville utgjøre den teoretiske grunnmuren for arbeidet mitt når det var ferdig, og at det kanskje også kunne være av interesse for leserne i spillmagasinet hvor jeg jobber. Det kunne vært snakk om nye formidlingsmodeller

for spill i bibliotek, eller empiri som la grunnlag for større satsninger. Forestillingen skyldes blant annet prosjektets blogg, *Gamebrary.org*, som nevner en "digital kokebok" for spillarrangement som ett av sine sluttmaal, foruten at alt skal kunne ut i en konferanse med kompetanseheving på agendaen.

Kognitiv utfordring for bibliotekarer?

Da jeg kom dit noterte jeg derfor flittig. Likevel måtte jeg snart innse at konferansens form bygde på helt egne målsetninger. Ta for eksempel første innlegg: Raymon van Driels, "The mindset of play". Som internasjonal coach og improv-aktør, dro han oss med på flere lekne øvelser, som å finne på nye navn til sidemannen, eller bygge fortellinger med annethvert ord. Van Driel ledet også en av de tre workshops som ble avvirket etter lunsj. Lekenhet og kreativitet var altså i fokus, men hva med spill?

Man må anta at tanken her var et langsiktig bibliotekutviklingsperspektiv. Det underliggende, og noe flau hovedbud-

skapet for mitt vedkommende ble derfor at den tradisjonelle bibliotekar behøver hjelp til å omfavne spill. Ikke fordi det er et nytt og fremmed medium med unike betingelser, men fordi lekenheten bak, er en kognitiv utfordring for yrkesgruppen. Om det er noe i dette vil ikke jeg begi meg utpå å vurdere, men en slik omfattende holdningsendring kan vel ikke være mest effektiv bruk av tiden på en sju timers konferanse om løft av spill.

Indie-spillenes rolle

Etter hvert fikk jeg en følelse av at konferanseholderne på tross av sin kjærlighet til spill, ikke helt trodde på dets allmenne gyldighet, i det minste innenfor biblioteksektoren. Inntrykket av at man i stedet forsøkte å bevise en slags legitimitet, ble forsterket da neste taler, lærer og spillpedagog Tobias Staaby, kom på scenen. Tittelen for foredraget var "Spill er kultur". Som han sa under åpningen var det likevel et slags spørsmålsteget heftet ved tittelen.

Dette ble begynnelsen av en drøfting

der han til spillenes kulturelle forsvar løftet frem en del av indie-spillene som har kommet i de senere år. Flere av dem vektlegger kunstnerisk tilsnitt, eller narrativ kompleksitet; altså det vi tradisjonelt forbinder med høyverdig litteratur. Eksempler er spill som tar for seg ensomhet, kreft og lignende. Linjen ble så dratt derfra, kjapt forbi spill som det notorisk voldelige *Grand theft auto*, til problematikken rundt historisk korrekthet i krigsspill som *Battlefield 1*. Dette skulle da antageligvis tjene til å vise at spill nå er mer enn det bestselgende mobilspillet *Candy crush saga*.

Personlig har jeg imidlertid problemer med denne ligningen mellom spill og litteratur. Jeg synes det mer enn noe annet viser at man ikke tør å stå for den rike kulturelle virksomheten som ligger i spillmiljøet, og dessuten en henfallenhet til det forrige århundres verdiorienterte kulturbegrep. For hvis vi skal respektere brukernes smak, slik vi har satt oss fore å gjøre, er vi nødt til å vise at vi verdsetter og aktualiserer det de faktisk holder på

med. Ikke fronte et skille mellom høyt og lavt, slik innkjøpslistene en gang gjorde.

Referanser i kommersielle titler

Ett av problemene med dette er at den kulturelle rikdommen blant spillene ikke nødvendigvis er å finne i de smaleste titlene, slik tilfellet ofte er med litteratur. *Gone home* og *Firewatch* er kanskje estetisk sett dypere enn spill som *Grand theft auto 5*, men kommersielle titler som sistnevnte rommer samtidig mer av det vi kjenner som spillkultur. Her inngår nemlig referanser, samfunnskritikk, fankultur, brukerspråk, skaperkraft og sosiale miljø på et helt annet nivå enn de smale indie-titlene har forutsetninger for.

Jeg vil dessuten våge meg til å hevde at miljøet rundt disse spillene er så lite, at det smale ikke er etablert som høyverdig på samme måte som innen litteraturen. Der forfattere som Hamsun, Kafka og Goethe har vært epokedannende for litteraturen, og hvor vi i dag har en elite av litterære lesere og forlag som dyrker frem denne formen for dikterkunst, finnes ▶

- ▶ det lite av slikt i spillenes verden. Spill fra små, uavhengige studio anses derfor gjerne blant spillere som nisjeprodukter av lav kvalitet. Det kan skje at små studio kommer med idéer som absorberes av de store studioene, men igjen er det også da nettopp de kommersielle titlene som bærer gjennomslagskraften for endring. Her mener jeg konferansen lot en dyrebart sjansje gå fra seg, til å vise hvorfor brukerne forstår spill som kultur, og hvorfor det føles så viktig for forferdelig mange. Når vi snakker om spill er det tross alt brukerne vi skal formidle for, og som vi til syvende og sist skal legitimere driften vår overfor.

Spill for skoleleie

Når det gjelder Staabys drøfting av det historiske belegget for krigssimulatoren *Battlefield 1* som en utfordring for undervisningen, sank det også i brystet på meg. Han fortalte at de stridende ble fremstilt som helter, mens det i virkeligheten, historisk sett, ble ansett for å være en meningsløs krig. Dette er nok helt riktig. Likevel er grunnleggende fakta om stridende parter, stedet for sentrale slag, årstall og lignende stort sett godt representert innenfor slike spill.

Som lærer ville jeg sett med glede på at elevene mine, kanskje også de mest skoleleie, hadde en grunnleggende forståelse for rammene til første verdenskrig. Her burde skolen være i forkant når det kommer nye spill, og bruke deres kulturelle utbredelse til sin fordel. Muligheten for et samarbeid mellom bibliotek og skole på dette feltet, kunne gjerne vært forklart. Når institusjonen bygger opp rundt det, kan også tilskuddsordninger og marked tilpasse seg behovet for gode lærespill. De finnes tross alt allerede. Et godt eksempel for barn er inuittenes populærvitenskapelige *Never alone*.

Manglet brukerorienterte kroker

Etter dette ledet konferansen over i et par foredrag som var mer konsentrert om faktiske spill. Dette var "Spilltips fra spillpike" ved Kristina Halvorsen og et innlegg om virtuell virkelighet av Krillbitegrunnlegger Ole Andres Jordet. Spilltip-sene var varierte og informative. De ga slik sett et bilde av hvordan smått og stort kunne se ut på markedet nå i dag.

Likevel var det vanskelig å se den store overføringsverdien for de fremmøtte,

når man ikke fikk noen brukerorienterte kroker å henge titlene på. Her savnet jeg for eksempel info om hvilke typer spillere som kunne foretrekke slike titler, hva slags maskinvare de egnet seg for, og om de hadde eventuelle kulturelle vinklinger eller samspillmuligheter. Uten dette vil jeg tro det ble vanskelig for et utrent øye å bruke titlene til egen spillformidling, annet enn å sette dem ut i lokalet så klart.

Men det er vel nettopp denne listen man ønsker å heve tilbudet fra. Om man nå antar at konferansen var lagt opp etter en lav list, blir det også noe uforståelig at man valgte å gi VR sceneplass, på tross av alle dets meritter. Det virket som om foredragsholderen Jordet forsøkte å forenkle budskapet sitt og følte seg ukomfortabel med å bruke tekniske termer, noe som endte med mange superlativer. På tross av hans store kompetanse, har VR knapt nådd butikkhyllene. Det kan slik jeg ser det utilsiktet også ha gitt noen fremmøtte en følelse av ikke å henge med i svingene. Ser vi til vår kjære Vygotsky og teorien om *nærmeste læringssone*,

er dette lite inspirerende, og kan heller avskrekke noen som sitter på gjerdet.

Blandede signaler

Jan Egil skrev i siste spalte av bibliotekaren at vi hadde å gjøre med et "prosjekt som hadde som mål å gjøre det enklere for bibliotek flest, å gjøre terskelen lavere for de bibliotekene som manglet de som er opptatt av spill etc." Paradoxet ved denne konferansen blir slik jeg ser det at den kan ha gitt blandede signaler i stedet for å tydeliggjøre for usikre bibliotekarer. Jeg vil tro at disse ville hatt større nytte av å dele brukernes spillglede, heller enn å eksperimentere med lekenhet på et abstrakt nivå. Jeg vil tro det hadde vært betryggende å vite hvilke konsoller som er aktuelle, og hva spillerne etterspør, heller enn å introduseres for VR og relativt tilfeldige presentasjoner av spill. Jeg vil også tro at det hadde vært bedre med empirisk dekning for hva spill betyr for folk, hvordan spill er flettet inn i kulturen vår, og hva man kan gjøre for å handle på dette som formidler. Dette føler jeg konferansen ga få svar på.

Helt alene var jeg heller ikke om disse følelsene. Selv om det har vært stille i både blader og medier etter konferansen, fikk jeg støtte i oppfatningen utenfor lokalet. Som en spillansvarlig bibliotekarkollega av meg påpekte, er det også noe problematisk ved at en liten gruppe mennesker peker ut retningen for spill i bibliotek. Kanskje kunne man forhørt seg hos landets mange bibliotekarer om hvordan de forstår mandatet om formidling av spill som kultur. Kanskje burde man også i større grad involvere spillerne selv, men der går grensen for en annen, langt større debatt.

Grunnlag for videre debatt

Hovedspørsmålet nå er kanskje hva biblioteknorges forhold til spill er, spesielt i lys av konferansen. Skal vi legge oss på et nivå der vi akademiserer og abstraherer frem en egen bibliotekforståelse av spillformidling, eller skal vi ta utgangspunkt i hva markedet og forskningen sier oss om spillernes vaner og utbytte? Dette vil jeg berømme initiativtagerne for å ha satt fokus på. Spill er et stort, uoversiktlig, neglisjert område, og grunnlaget for en videre debatt er nå gitt. Jeg håper derfor på en fortsettelse av satsningen, for ikke å si – diskursen om spill. ■

Har du Bibliofilappen?

Bibliofilappen kan installeres på mobiltelefoner og nettbrett med Android og iOS. Appen gjør det lett å finne frem til bibliotekets tjenester. Man har full tilgang til søk, reservering og lånersider.

Appen gir også mulighet til å vise lånekortet på skjermen, slik at man slipper å ha med sitt fysiske lånekort til biblioteket. Lånekortet i appen kan brukes på mange selvbetjeningsautomater, i skranken og på innloggingspanel for Meråpent bibliotek, så sant skannerne er klargjort for lesing på skjerm.

Start opp appen, velg bibliotek og logg inn på vanlig måte med låne- nummer og pinkode fra ditt bibliotek. Du kan enkelt skifte mellom bibliotek, og appen gir tilgang til alle bibliotek som bruker Bibliofil.

Google play

App Store

- Bakgrunnen for lesersørvis var at de amerikanske folkebibliotekarene instinktivt følte at noen bøker passet bedre til hverandre enn andre.
- Gjennom å identifisere bøkens appellfaktorer, og lære å bruke disse faktorene aktivt til å koble bok og leser, tar de fokuset vekk fra bokas tema eller handling.
- Det hevdes å åpne for en mer systematisk tilnærming til litteraturformidling i bibliotekene.

Er lesersørvis svaret?

Lesersørvis er en metode i bibliotekenes litteraturformidling. Man tar utgangspunkt i at ulike bøker har ulike appellfaktorer, bruker disse til å koble bok og leser, og tar fokuset vekk fra bokas tema eller handling. Beate Høiby, bibliotekar ved Elverum bibliotek, tar en master i bibliotek- og informasjonsvitenskap ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Som en del av faget litteratursosiologi, har hun skrevet denne artikkelen om Lesersørvis for Bibliotekaren.

Tekst:
Beate Høiby
Bibliotekar ved Elverum bibliotek

For folkebibliotekene har det store konsekvenser at mange lesere vil lese de samme bøkene samtidig. *Kulturutredningen 2014* peker på at biblioteket er den klareste budsjett-taperen i årene 2001-2010 og at bibliotekene dermed er systematisk underfinansiert over tid (NOU 2013: 4). Man kan ikke, med knappe innkjøpsbudsjetter, kjøpe inn 20 eksemplarer av den siste boka til Jo Nesbø eller Anne B. Ragde. Dette gjør at mange bibliotek har lange ventelister på de mest populære titlene. Forfatteren Morten Harry Olsen peker i sin artikkel *Mens vi venter på litteraturpolitikk* på at nettopp dette kan være utfordrende (Olsen, 2013). Vi kan ikke drive aktiv formidling av noe vi ikke har. Knappe innkjøpsbudsjetter går også ut over bredden i boksamlingen, når man ikke har råd til å kjøpe inn smalere litteratur

fordi etterspørselen etter bestselgere er så stor.

I siste revisjon av folkebibliotekloven blir det poengtert at formidlingen nett-opp skal være aktiv (Folkebibliotekloven, 1985, §1). I begrepet aktiv formidling legger jeg at den skal være handlende, oppsøkende og utadrettet. "Å formidle litteratur kan [...] forstås som en omfattende betegnelse på det å distribuere litteratur, være et mellomledd mellom litteratur og lesere og aktivt å skape situasjoner, arenaer og fora der litteraturen blir synlig" skriver Oterholm og Tveit i artikkelen *Verdier i bevegelse: Litteraturformidlingen, bibliotekarprofesjonen og utdanningen* (2010, s. 7).

Bokmarked preget av bestselgere

Cecilie Naper viser i sin artikkel *Fra mangfold til enfold: Norsk litteraturpoli-*

Lesersørvís dreier seg om å identifisere de vanligste appellfaktorene og bruke dem aktivt til å koble bok og leser. Det tar fokuset vekk fra bokas tema eller handling og fokuserer heller på bokas appell, og åpner for en mer systematisk tilnærming til litteraturformidling. (Illustrasjonsfoto fra Arendal bibliotek: Erling Bergan)

tikk og norske lesevaner i forandring fra 2009 hvordan den norske litteraturpolitikken har endret nasjonens lesevaner. Bokmarkedet har gått fra å være gjennomregulert til å bli mer og mer fristilt. Dette har blant annet skjedd gjennom horisontal og vertikal integrasjon når det gjelder kommersielle markedsaktører som forlag og bokhandlere, gjennom oppsigelsen av bokbransjeavtalen og gjennom å rokke ved fastprisen på bøker. Konsekvensen er at bokmarkedet i dag er kommersialisert og preget av bestselgere og bunksalg. Selv om Napers artikkel er noen år gammel, er det ingen grunn til å tro at situasjonen er vesentlig endret. Dersom man studerer Bokhandlerforeningens lister over bestselgerne, Bokklubbens lister over bestselgere og Biblioteksystemer sine lister over utlån i Biblioofil-bibliotek, vil

man finne mange av de samme titlene selv om listene i seg selv ikke er direkte sammenlignbare.

Metodikken Readers Advisory (på norsk: Lesersørvís) inneholder en rekke elementer som kan brukes bevisst for å imøtegå den tittelspesifikke etterspørselen. Hvordan kan elementer fra lesersørvísmetodikken implementeres i den daglige bibliotekdriften slik at bibliotekarene blir et bindeledd mellom litteraturen og leserne? Og hvordan endrer Lesersørvís samspillet med lånerne?

Jeg velger i det videre å konsentrere meg om hva vi kan gjøre innad i folkebiblioteket ved å dra veksler på egen samling og utnytte våre egne tilgjengelige ressurser best mulig. Dette innebærer at jeg ikke går inn på de mulighetene og utfordringene biblioteket og bibliotekets lånerne møter når det gjelder samarbeid

med andre bibliotek gjennom fjernlån og lånerinitiert innlån. Jeg begrenser meg også til formidling av skjønnlitteratur til voksne lånerne i biblioteklokalet.

Litterær kvalitet

Først noen ord om kvalitet. Det finnes divergerende syn på hva som kjennetegner litterær kvalitet. Som bibliotekar bør man kunne sjonglere mellom det verkfokuserte kvalitetsperspektivet (som for eksempel er representert ved Per Thomas Andersen og Erik Bjerck Hagen), det leserfokuserte perspektivet på kvalitet (som for eksempel er representert ved Cecilie Naper og Rachel von Riel) og det funksjonelle kvalitetsperspektivet (som for eksempel er representert ved Atle Kittang og Jofrid Karner Smidt) for å finne rett bok til rett leser til rett tid. Lesersørvís legger dette siste til grunn. ►

- Det er et stort spenn i hva man kan oppnå gjennom litteraturen. De ulike leserne er ute etter ulike opplevelser. De skal derfor ikke ha det samme, og vi må møte leserne der de er, og formidle litteratur på deres premisser. Betty Rosenberg har en gang uttalt "Never apologize for your reading taste". Dette har blitt et slags mantra for Lesersørvis.

Hva er Lesersørvis?

Metodikken bygger på arbeidet til de amerikanske folkebibliotekarene Joyce Saricks, Nancy Brown og Betty Rosenberg. De begynte å utarbeide metodik-

ken i 1983, men enkelte elementer kan spores så langt tilbake som til 1920-tallet. I dagens USA har Lesersørvis blitt en egen vitenskap. Man kan studere det som eget fag, og det er utgitt en rekke lærebøker. Mange bibliotekarer har det å drive Lesersørvis som sin eneste arbeidsoppgave.

På hjemmesidene til Lesersørvis i Norge kan vi lese følgende:

Bakgrunnen for lesersørvis var at de amerikanske folkebibliotekarene instinktivt følte at noen bøker passet bedre til hverandre enn andre. Ofte

følte de at de kunne forutsi hvilke bøker som ville passer for hvilke lesere. De begynte aktivt å lete etter et system og oppdaget at ulike bøker har ulike appellfaktorer. Gjennom å identifisere og navngi de vanligste appellfaktorene, og lære de seg å bruke disse faktorene aktivt til å koble bok og leser, tar de fokuset vekk fra bokas tema eller handling og fokuserer heller på bokas appell. Da åpnes det opp for en helt ny og mer systematisk tilnærming til litteraturformidling (Lesersørvis, 2015).

Det kan synes merkelig at USA ligger så langt foran Norge i arbeidet med Lesersørvis. Historisk ligger vi ofte etter USA når det gjelder bibliotekutvikling, men det er likevel rart når vi til og med har fått en formålsparagraf som setter fokus på aktiv formidling. Rita Mundal skriver i artikkelen *Den utfordrende formidlingssamtala* at fokuset på formidlingssamtalen langt på vei har vært fraværende i det norske bibliotekmiljøet (2012). Det manglende fokuset i Norge på Lesersørvis tyder på at hun har rett.

I boken *Readers' Advisory Guide to Genre Blends* definerer Megan McArdle Lesersørvis slik:

Readers' advisory, especially in the public library, is about supporting the reading that library users do for their own enjoyment. The goal is to find the right book for the right reader. This might be done by one-on-one transactions in which a librarian works directly with the reader and the end result is the physical handoff of a stack of individually selected books to a grateful reader. Or it might be through less personal but still effective methods that include the way we display and market our collections as well as the tools and aids we provide to lead readers to books in our online catalogs and websites and even (still!) paper handouts and bookmarks. (2015, s. 175).

Ansatte ved fylkesbiblioteket i Telemark har vært i USA og lært seg Lesersørvis. De har utviklet og tilpasset metodikken til norske forhold, og holder nå kurs for bibliotekansatte over hele Norge. De arbeider også med å utvikle et nettkurs og en egen håndbok. Fylkesbibliotekene i Akershus og Nord-Trøndelag er snart klare med egne kurs.

I 1983 gikk Joyce Saricks fra å jobbe med referansespørsmål til å jobbe med litteraturformidling i folkebiblioteket Downers Grove i Illinois. Da de så hvordan noen typer bøker passet bedre til hverandre enn andre, og med det kunne forutsi hvilke bøker som kunne passe hvilke lesere, var Readers Advisory født. I Norge har dette blitt hetende Lesersørvis. (Foto: Lesersørvis.no)

Appellfaktorene og "readalikes"

De ulike appellfaktorene det refereres til er fremdrift, karakterbeskrivelse, tone, hendelsesforløp, språk og stil, og til slutt bakgrunnsramme. Ved å snakke om appellfaktorene istedenfor bokens handling, kan vi kartlegge hva slags følelser boken vekker i leseren. Dette frigjør bibliotekarene fra egen litterær smak i formidlingssituasjonen. Dersom en leser vil ha en krimbok, og liker det høye tempoet i Unni Lindells siste bøker, vil leseren antakelig kjede seg dersom vedkommende får en bok av Lene Lauritsen Kjølnér. Gjennom å bruke appellfaktorene aktivt, kan vi finne Readalikes¹. Det vil si bøker som ligner på en eller annen måte alt etter hvilke appellfaktorer man legger til grunn. Det kan også hende at leseren har lyst til å prøve noe h*n vanligvis ikke leser. Også da kan man bruke appellfaktorene som et utgangspunkt for samtalen. Når vi vet at det kommer bøker som mange vil spørre etter, lager vi foldere med lese-tips til Readalikes vi ikke har venteliste på samt utstilling med disse bøkene. Da oppnår vi at bibliotektilbudet oppfattes som relevant selv om vi kanskje ikke har akkurat den boken leseren spurte etter. Man kan også lage generelle utstillinger basert på en appellfaktor.

Det finnes mange ressursider på nettet. På norsk er nok Lesersorvis.no og Bokelskere.no de mest omfattende. Dessuten har lesersørvisbibliotekarer en egen gruppe på facebook hvor vi hjelper hverandre og utveksler erfaringer. En utfordring er selvsagt at norsk er et lite språkområde. Det begrenser utvalget av titler. Av utenlandske ressurser, vil jeg trekke frem Litteratsiden.dk, Goo-

¹ Det arbeides med å finne et dekkende norsk uttrykk.

” Vi har blitt mer bevisste på å samtale med hverandre i kollegiet om bøker vi leser gjennom å bruke appellfaktorene. Det er en krevende øvelse å gå fra å tenke handling til å tenke affektive elementer. Ingen vil oppfatte den samme teksten på eksakt samme måte. Hver og en av oss vil møte teksten med våre egne erfaringer, holdninger og verdier. ”

dreads og NoveList. Steinkjer bibliotek har utarbeidet en ressurside med mange nyttige lenker.²

Sjangerlære og sjangerkart

Det å sette seg inn i ulike sjangre med tilhørende undersjangre er nødvendig for å utvide eget repertoar. Det trenger vi for å klare å gi treffsikte leseforslag. Den amerikanske organisasjonen Adult Reading Round Table (ARRT) bruker opptil 2 år på å utforske de ulike sjangrene. Fylkesbiblioteket i Telemark bruker en hurtigvariant, og setter av 6 uker til de ulike sjangrene.

På min arbeidsplass har vi hengt opp et stort sjangerkart hvor alle sjangrene er representert. De ansatte har deretter skrevet navnet sitt under hver av de sjangrene hver enkelt føler hun har god oversikt over. På den måten har vi avdekket hvem som er gode på hva, og hvilken type litteratur personalgruppen må lese mer av. Et slikt sjangerkart er

² <http://steinkjer.folkebibl.no/noe-som-ligner.267965.no.html>

et meget enkelt og nyttig verktøy. Selv om vi arbeider som et team, og bruker hverandres kompetanse, bør den enkelte ha oversikt over de ulike sjangrene for å kunne arbeide selvstendig.

Hurtiglesing og emneord

Metodikken viser oss hvordan vi kan hurtiglese bøker for å ekspandere kunnskapen om en større del av samlingen. På Lesersørvis' hjemmesider kan man laste ned et arbeidsskjema hvor de 8 punktene man skal gjennomgå er presentert. Det kan være utfordrende å lese bøker på denne måten, så man må øve seg.

En bok som ikke har emneord knyttet til seg, vil være vanskelige å finne når man trenger det. Derfor har vi jobbet systematisk gjennom flere år med å legge inn emneord i katalogen. Etter å ha vunnet anbudsrunder fra Nasjonalbiblioteket, overtar Bokbasen AS oppdraget med å levere metadata for bruk i norske folkebibliotek fra januar 2017. Dermed vil katalogdataene bli standardisert, og det vil ikke lenger være mulig å gjøre lokale ►

Verktøykasse til aktiv litteraturformidling

- ▶ tilpasninger. Jeg er spent på hvordan det vil slå ut.

Samtalene innad og utad

Vi har blitt mer bevisste på å samtale med hverandre i kollegiet om bøker vi leser gjennom å bruke appellfaktorene. Det er en krevende øvelse å gå fra å tenke handling til å tenke affektive elementer. Ingen vil oppfatte den samme teksten på eksakt samme måte. Hver og en av oss vil møte teksten med våre egne erfaringer, holdninger og verdier.

Lesersørvis gir oss noen verktøy vi kan bruke for å samtale med leseren. Likevel kan det å aktivt ta kontakt med lånerne være vanskelig for mange bibliotekarer. Noen synes det blir for personlig. Man må lære seg å lytte på en ny måte og man må by på seg selv. Min erfaring er at det også kan være skummelt og uvant for lånerne å skulle si noe om hva de likte med boken. Både bibliotekarene og leserne må derfor øve seg sammen på å artikulere fascinasjonskraften gjennom å aktivt bruke appellelementene. Det er lånerens smak og ønsker som er i fokus. Bibliotekarens jobb er å lytte og kommer med forslag basert på det låneren sier.

Lesersørvisbibliotekaren ut på gulvet

Det er ikke til å komme bort fra at det for mange bibliotekarer er trygt og godt bak en skranke.

Samfunnet rundt oss er preget av stadig mer individuelt tilpassede tilbud. Også

bibliotekbrukere fordrer tilrettelagte tilbud. Da må bibliotekarene ut i rommet og gi personlig service. På det biblioteket hvor jeg jobber, er det innarbeidede rutiner slik at de som har skrankevakt gjør seg noen ærender rundt i lokalet. Det kan være å sette opp noen bøker eller ordne med en utstilling. På den måten viser vi at vi er tilgjengelige og har tid. Da er vi lettere kontaktbare enn når vi sitter bak en skranke. Gjennom å la lesersørviselementene gjennomsyre den daglige driften, blir bibliotekaren et bindeledd mellom bøkene og leserne.

Selv om Lesersørvis er en mangefasettert metodikk, klarer vi aldri å hjelpe alle. Noen vil bare ha den siste boken til Jens Stoltenberg og de vil ha den NÅ. Lesersørvis fordrer samarbeid og kommunikasjon mellom leseren og bibliotekaren.

Når innkjøpsbudsjettene er trange, og mange vil lese det samme samtidig, gjelder det å se mulighetene istedenfor begrensningene. Jeg mener Lesersørvis langt på vei er svaret på den tittelspesifikke etterspørselen. Ved å finne Readalikes får vi vist frem den bredden vi tross alt har i samlingen, og leserne opplever at biblioteket har mye å by på selv om vi kanskje ikke har akkurat den boken de kom for akkurat da.

Litteraturliste:

- Folkebibliotekloven. (1985). *Lov, 20. desember 1985 nr. 108, om folkebibliotek*. Oslo: Kulturdepartementet.

- Lesersørvis. (2015). *Intro*. Hentet 20. oktober 2016 fra <http://www.lesersorvis.no/intro/>
- McArdle, M. M. (2015). *Readers' Advisory Guide to Genre Blends*. Hentet 9. desember 2016 fra <http://site.ebrary.com/lib/hioa/reader.action?docID=10932049&ppg=198>
- Mundal, R. (2012). *Den utfordrende formidlingssamtale*. Bok og bibliotek, 3. Hentet 10. desember 2016 fra <http://www.bokogbibliotek.no/den-utfordrende-formidlingssamtala>
- Naper, C. (2009). *Fra mangfold til enfold: Norsk litteraturpolitikk og norske lesevaner i forandring*. Hentet 20. oktober 2016 fra <https://oda.hio.no/jspui/bitstream/10642/337/2/482834.pdf>
- NOU 2013: 4. (2013). *Kulturutredningen 2014*. Hentet 20. oktober 2016 fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/1e88e03c840742329b9c46e18159b49c/no/pdfs/nou201320130004000dddpdfs.pdf>
- Olsen, M. H. (2013). *Mens vi venter på litteraturpolitikk!* Hentet 20. oktober 2016 fra <http://www.bokogbibliotek.no/mens-vi-venter-pa-litteraturpolitikk>
- Oterholm, K. & Tveit, Å. K. (2010). *Verdier i bevegelse: Litteraturformidlingen, bibliotekarprofesjonen og utdanningen*. *Dansk Biblioteksforskning*, 6(1), 5-14. Hentet 20. oktober 2016 fra <https://oda.hio.no/jspui/bitstream/10642/584/2/513603.pdf> ■

Illustrasjonsfoto fra Arendal bibliotek: Erling Bergan.

Godtgjøring for forhandling på "feil" arbeidsplass.

Har du som BF-medlem forhandlet for Bibliotekarforbundet på en annen arbeidsplass enn din egen? Da kan du ha krav på godtgjøring fra BF!

Send inn protokollen til bf@bibforb.no og vi vil foreta utbetaling. Har du spørsmål, tar du kontakt med BFs sekretariat. ■

Meld inn ny lønn!

Har du fått endret lønna di i det siste? Har du fått ny lønn etter lokale forhandlinger? Eller har du kanskje også skiftet arbeidsgiver, eller fått ny epostadresse?

Alt dette vil vi gjerne at BF-medlemmer gjør på nettet. Gå inn på BFs nettsider www.bibforb.no og velg "Oppdater medlemsinformasjon" under "Medlemskap" i menyen. Da får du opp et skjema å fylle ut. Velger du yrkesstatus "Yrkesaktiv" og deretter hvilken sektor du er i, får du anledning til å fylle inn årslønn, eller lønnstrinn.

Er du tillitsvalgt, er det fint om du ber BF-medlemmene på din arbeidsplass om å gjøre det samme. Opplysningene vi har om deg, brukes på en rekke områder: Til lønnsstatistikk som tillitsvalgte kan bruke når de forbereder forhandlinger. Til adresselister for utsending av Bibliotekaren og Nyhetsbrev.

Takk for hjelpen! ■

Integreringsarbeid i bibliotek styrkes med tre millioner

Kulturdepartementet har bevilget tre millioner kroner til Nasjonalbiblioteket, øremerket integreringsarbeid i folkebibliotekene. BF er glad for nyheten, som er i tråd med de innspillene forbundet hadde til fjorårets integreringsmelding.

Kulturdepartementet ønsker å styrke Nasjonalbibliotekets rolle som ressurscenter for norske folkebibliotek når det gjelder integrering. Bevilgningen skjer etter at Nasjonalbiblioteket ved årsskiftet overtok driften av Det flerspråklige bibliotek.

– Norske folkebibliotek spiller en viktig rolle i integreringen av innvandrere i Norge. Bevilgningen fra Kulturdepartementet gjør at vi kan styrke dette arbeidet, sier avdelingsdirektør ved Nasjonalbiblioteket Svein Arne Tennesand. Han gjør oppmerksom på at midlene først og fremst skal brukes til medieinnkjøp, infrastruktur og kompetanseoppbygging i bibliotekene.

Bibliotekarforbundets innspill

For ett år siden leverte BF sitt innspill til innvandrings- og integreringsminister Sylvi Listhaug (FrP), etter at departementet varslet en ny stortingsmelding om integrering.

I innspillet trakk BF fram gode eksempler på bibliotekenes arbeid med integrering, som Lån en innbygger, språkkafe, morsmåls litteratur, leksehjelp, skriveverksted, m.m. BF skrev videre:

"Mange integreringstiltak i regi av folkebibliotekene kan settes i gang gjennom finansiering fra prosjekt- og utviklingsmidlene som Nasjonalbiblioteket lyser ut hvert år. Kulturministeren har satset på bibliotekutvikling gjennom disse midlene, og denne satsingen har betydd mye for folkebibliotekene de siste årene.

Mange av folkebibliotekene opplever imidlertid en krevende ressursituasjon. Kulturutredningen 2014 fastslo at norske kommuner sett under ett systematisk har nedprioritert folkebibliotekene, og det er derfor viktig at regjeringen sikrer at flerkulturelle bibliotek tjenester tas på alvor i alle kommuner, slik at bibliotekarene får bidra i det betydelige integreringsarbeidet Norge står overfor.

Bibliotekene bør ses på som den naturlige integreringsarenaen den er, og gis mulighet til å søke på ytterligere prosjektmidler. [...]

Mange bibliotekarer har allerede utarbeidet populære og viktige tilbud som styrker integreringen, og Bibliotekarforbundet mener regjeringen bør sørge for at disse initiativene kan komme enda flere til gode. Biblioteksektoren tilbyr mennesker som skal integreres i det norske samfunnet et gratis og terskelfritt møtested, der de både kan være og lære. ■

"Det er forfriskende å se at selv historiske bibliotek tenker nytt og utradisjonelt og har en avslappet og pragmatisk innstilling til sponsoring og ser muligheter til å gjennomføre ekstra prosjekter som ville være vanskelig å få gjennomført med kun de faste budsjettene."

Bibliotek og sponsoring – nye muligheter for begge parter?

Oberlausitzische Bibliothek der Wissenschaften, et ikonisk fagbibliotek med flere hundre år lang historie og 140.000 bind, skaffer inntekter gjennom ulike sponsorordninger. Sigrid Nesland har besøkt biblioteket og sett hvordan bokbytte, bruk av boksalen som filmkulisse, bokfadder-ordninger og direkte pengegaver bidrar til økonomien. Folkebiblioteket drar også inn sponsorinntekter.

Tekst & foto:
Sigrid K. Nesland
Fylkesleder i Agder BF

Hva er Görlitz kjent for?

At elven Neisse deler byen, og dermed ble byen delt i to etter krigen. Største delen av byen inkludert den historiske gamlebyen ble liggende på tysk side, men den østlige delen plutselig lå i Polen og ble hetende Zgorzelec. Andre vil kanskje dra kjensel på byens kjøpesenter i jugendstil som "hotellet" i filmen "Grand Budapest Hotel", mens andre igjen forbinder Görlitz med byens store sønn, mystikeren Jacob Böhme.

Bibliotekarer vet at Görlitz har et vitenskapelig bibliotek med en boksal, som mange mener hører til et av de vakreste bibliotek i verden.

Bakgrunn

Görlitz ligger helt sør-øst i Tyskland, rett ved grensen til Polen, ikke langt

fra Tsjekkia. Området heter Lausitz (Lusatia). Dette er også kjerneområdet til den etniske minoriteten, sorberne. Görlitz er en vakker by, med mange lag av historie og fantastisk arkitektur. Det sier sitt når man beskriver hus fra barokktiden som "nye". Görlitz har vært et viktig knutepunkt på øst-vest forbindelsen Via Regia (Santiago de Compostela – Kiev). De store krigene skånet i stor grad Görlitz, slik at de har en intakt bykjerne med historiske bygg fra gotisk tid til jugendstil. Dersom man kommer med toget, ankommer man en jernbanestasjon i vakker jugendstil.

Byen har alltid hatt borgere som var interessert i vitenskap og nye tanker, og fyrster som tillot dette. Byen hadde også en stor jødisk befolkning, og den gamle synagogen i Görlitz er en av de ytterst få

Et kjent motiv fra boksalen i Oberlausitzische Bibliothek der Wissenschaften i Görlitz. Dette er et offentlig vitenskapelig bibliotek med samlinger fra regionens historie, vitenskap og kultur. (Foto: Ralf Roletschek/CC)

som ikke ble ødelagt under pogromene i 1938. Som alternativ til å valfarte til Jerusalem, kan man dra til Görlitz for å se den hellige grav. Etter at den velstående bysønnen, Georg Emmerich, kom hjem igjen fra en pilegrimsreise til Jerusalem i 1504 ble det på hans befal bygget en tro kopi av den hellige grav. Dette var og er et viktig pilegrimssted og severdighet. Byen er en kultur og kunstby og viser hvilken berikelse det er å ligge midt i mellom viktige kulturbyer som Dresden, Praha og Wrocław.

Stadtbibliothek Görlitz

Består av en historisk del og et nybygg. Den historiske delen er bygget i 1905 – 1907. Det har vært omfattende arbeid med å restaurere og vedlikeholde den gamle delen av biblioteket, blant

annet den 280 kvadratmeter store historiske lesesalen, som i dag huser skjønnlitteratursamlingen. Den er satt i stand med de vakre jugendstilfargene og mønstrene som den opprinnelig hadde. I tillegg er det på den ene siden et gigantisk byvåpen. Det løfter salen og gir en likevekt til de to store maleriene som henger på den motsatte siden.

Byvåpen

Byvåpenet er en utsmykking som biblioteket ikke hadde hatt råd til å finansiere med egne midler. På et diskret sted henger en liten plate hvor det kommer fram at det er Lions som er sponsoren bak utsmykkingen av byvåpenet. Lokale bedrifter og sparebanken står bak finansieringen av lesekampanjer og brosjyrer. Biblioteksjefen er pragmatisk,

hun er positiv til sponsorer. De muliggjør at biblioteket kan tilby tjenester de ellers ikke hadde hatt økonomi til. Samtidig beholder biblioteket tøylene til å bestemme hvem man ønsker å invitere som sponsorer. Sponsoren gir midler til biblioteket, de kan være øremerket en spesiell sak (som utformingen av det malte byvåpenet), men de kan ikke legge føringer som biblioteket ikke kan eller ønsker å si seg enig i.

Bybiblioteket har en flott og spennende barneavdeling. I forbindelse med leseraksjoner og tilbud til barn, gir for eksempel den lokale banken midler til å utvikle kampanjemateriell. Dette gjør at biblioteket ikke trenger å bruke midler av eget budsjett til markedsføring og kampanjemateriell. Vi finner en diskre logo fra sponsoren samt en takk for støtte. ►

- Sponsoren har ingen innflytelsesrett på innhold eller utforming. Men det blir understreket at det er et åpent samarbeid med en god dialog, slik at sponsorene vet hva de gir midler til.

Oberlausitzische Bibliothek der Wissenschaften

Samlingene som utgjør biblioteket var opprinnelig private bibliotek. Biblioteket har i dag 140 000 bind. Det er et fagbibliotek som dekker regionen mellom Dresden og Breslau/Wroclaw. I tillegg har biblioteket store historiske samlinger av både bøker og kart. De har også spesialsamlinger av primær og sekundærlitteratur knyttet til Jacob Böhme.

Bokbytte

Biblioteket har fantastiske skatter å by på, men mest kjent er nok biblioteket for sin store samling med verk av og om mystikeren, og byens store sønn, Jacob Böhme. Det kommer forskere og bibliofile fra hele verden for å dykke ned i skriftene til Böhme. I 1764-1781 ble Böhmes tanker utgitt av William Law på engelsk. Utgaven kalles "Law-Edition". Denne utgaven viser hvorfor det ikke holder å digitalisere en bok. I Law-Edition er Böhmes verdensbilde og menneskebilde gjengitt ikke bare i ord,

men også i bilder og i fantastiske lag på lag bilder som man kan løfte opp og slik avdekkes verdensbildet til vi kommer inn til kjernen. En fantastisk måte å anskueliggjøre mystikerens forståelse av verden og en bibliofil opplevelse av de sjeldne. Hvordan fikk biblioteket tak i en av de veldig sjeldne og svært kostbare utgavene? På en bokmesse i Leipzig på 90-tallet fikk man et tilbud om å kjøpe et eksemplar til et 5 sifferet beløp i euro. Dette var selvsagt utenfor rekkevidde, men man gikk utradisjonelt til verks og fikk i stand en byttehandel. Biblioteket fikk Law-Edition som det manglet mot å gi samleren noen skrifter av Böhme som biblioteket hadde dubletter av.

Boksalen som filmkulisse

Boksalen er en ikonisk opplevelse, særlig når man får lov å bruke lang tid og oppdage små og store skatter. Boksamlingen bærer preg av opplysningstiden og interessen for vitenskap. Slik sett overrasker det ikke at man finner både en gammel Flora Danica og verk av Peder Claussøn Friis – på gammel dansk i bokhyllene. Opplysningstidens menn holdt seg oppdatert på tvers av landegrenser. Boksalen er blitt brukt i filmer og reklamefilmer. Selv da jeg var til stede fikk biblioteksjefen en telefon

med forespørsel om å få bruke boksalen som bakgrunn for en reklamefilm. I følge biblioteksjefen er det en del forespørsler. Særlig reklamefilmene kan være lukrative. Men det er en del føringer for å kunne få lov å bruke boksalen og biblioteksjefen avviser også en del.

Bokfadder

Dersom man ønsker å få et forhold til det man gir penger til, så kan man bli bokfadder. Da overtar man samtlige utgifter forbundet med en av de verdifulle bøkene eller kart fra de historiske samlingene som trenger å bli restaurert. Til gjengjeld får man et sertifikat med et bilde eller en kopi av det verket man har betalt for. Navnet til bokfadder blir skrevet inn i den restaurerte boken. Et spennende alternativ som kan appellere til mennesker som liker å vite hva de faktisk gir penger til.

Direkte sponsorer/gaver

Biblioteket mottar en del pengegaver (donasjoner) både fra privatpersoner og stiftelser. Biblioteket mottok f.eks. 20 000 euro over en 5-årsperiode fra en stiftelse. Midlene var øremerket restaurering av bøker, direkte pengegaver og sponsoring uten sterke føringer eller krav om gjenytelse eller store krav

til byråkrati som f.eks. ved EU-midler. På hjemmesiden er det en egen link til en side med informasjon om hvordan man kan donere penger som skal gå til restaurering av bøker.

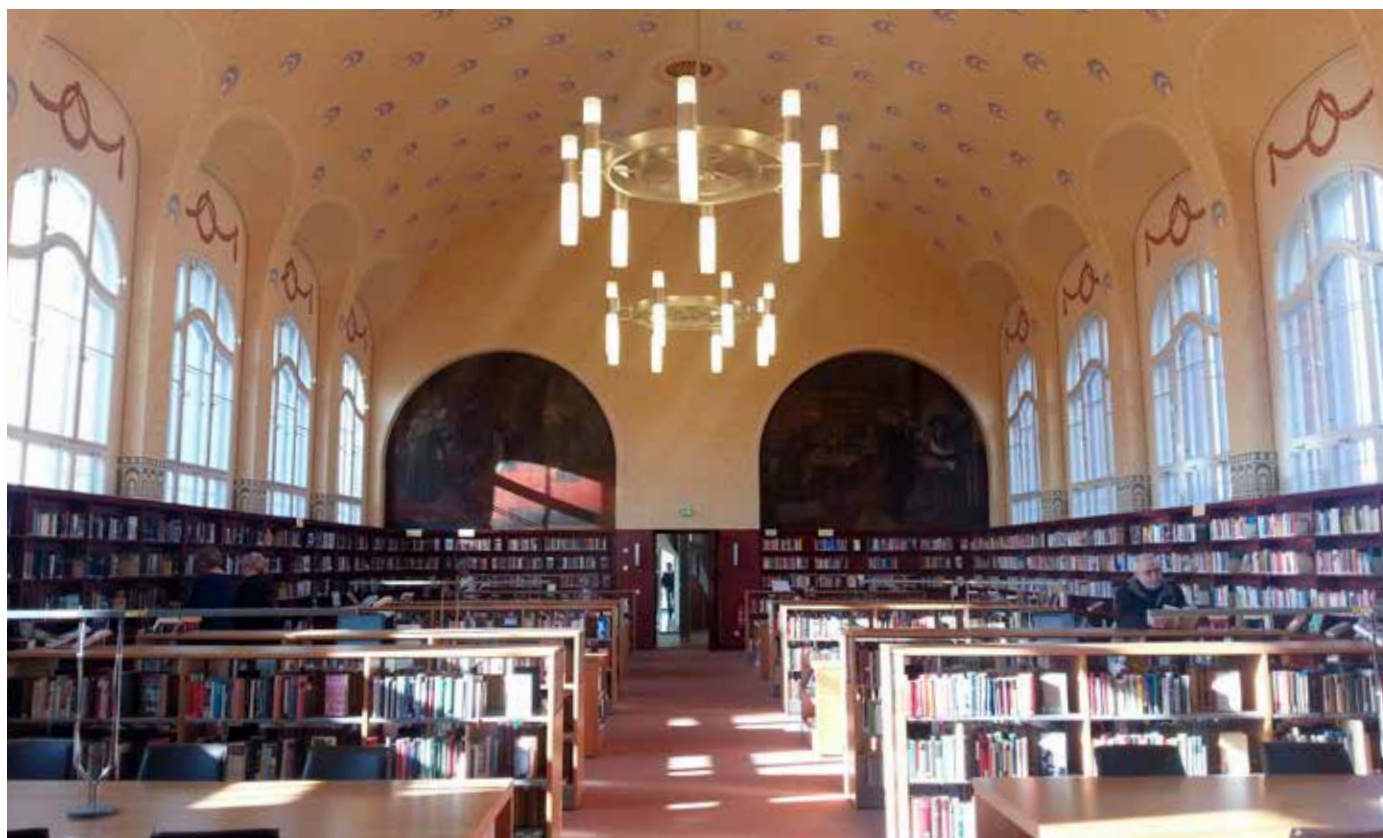
Pragmatisk innstilling

Det er forfriskende å se at selv historiske bibliotek tenker nytt og utradisjonelt og har en avslappet og pragmatisk innstilling til sponsoring og ser muligheter til å gjennomføre ekstra prosjekter som ville være vanskelig å få gjennomført med kun de faste budsjettene. En utfordring er å være attraktiv for sponsormidler og samtidig kjempe for å beholde eller øke den faste offentlige budsjettrammen. Bibliotekene i Görlitz har klart denne spagaten.

Les mer:

- www.stadtbibliothek.goerlitz.de
- www.goerlitzer-sammlungen.de/olb/ ■

I Stadtbibliothek Görlitz er deler av utsmykningen betalt av sponsoren Lions, som får en diskret plassert plate som bevis for bidraget. Biblioteksjefen er pragmatisk, hun er positiv til sponsorer. De muliggjør at biblioteket kan tilby tjenester de ellers ikke hadde hatt økonomi til.

- Stortingsmeldingen "Kultur for kvalitet i høyere utdanning" ble lagt fram 27. januar.
- Bibliotekenes betydning er overhode ikke nevnt i denne stortingsmeldingen.
- Ett av målene i meldingen er at alle studenter skal møte aktiviserende og varierte lærings- og vurderingsformer, der digitale muligheter utnyttes.

Tar kunnskapsministeren bibliotekene for gitt?

Fredag 27. januar la kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen fram stortingsmelding om kvalitet i høyere utdanning. Bibliotek var ikke nevnt. Har vi blitt en glemt selvfølghet?

Tekst:
Erling Bergan

For et år siden startet Kunnskapsdepartementet prosessen med en kvalitetsmelding for høyere utdanning. I februar 2016 gikk det ut brev til en rekke aktører, der de ba om innspill og svar på en del spørsmål. Mange svarte, og departementet kunne vurdere disse innspillene når de utarbeidet stortingsmeldinga Kultur for kvalitet i høyere utdanning.

La det være sagt med en gang: Bibliotek er overhode ikke nevnt i denne stortingsmeldingen.

Likevel skriver kunnskapsministeren i forordet: "Kvalitet i høyere utdanning oppstår ikke gjennom vedtak i Stortinget eller regjeringen. Det er universitetene og høyskolene som må ta det største ansvaret. Med denne meldingen gir re-

gjeringen dem flere verktøy og rammene som trengs for å heve kvaliteten."

Universitets- og høyskolesektoren er altså – i Isaksens og regjeringens øyne – ikke et slikt kvalitetsforbedrende verktøy. En slik utelatelse fra en kunnskapsminister må regnes som oppsiktsvekkende, og kan gjerne kalles kunnskapsløs. I disse "postfaktuelle" tider er det pinlig at en kunnskapsminister vurderer kvalitet i academia uten å fremheve betydningen av den omfattende tjenesten som gir studenter og undervisere tilgang på kvalitetssikrede kilder.

Presentert i Realfagsbiblioteket

Det brukes betydelige ressurser ved universitet og høyskoler på bibliotekene. Det dreier seg om fysiske samlinger, digitale ressurser, personale, lokaler, organisering og tilgjengeliggjøring, og levering av et spekter av tjenester basert på ressurser og kompetanse som bi-

bliotekene rår over. Rammebevilgninger og prosjektmidler til bibliotekene ved landets læresteder for høyere utdanning utgjør godt over en milliard i året, med godt over 1000 ansatte i sving. Har Torbjørn Røe Isaksen fått øye på dette, at fag- og forskningsbibliotek er et viktig "verktøy" for kvalitet i høyere utdanning.

Fredag 27. januar presenterte riktignok kunnskapsministeren denne stortingsmeldingen i Realfagsbiblioteket ved Universitetet i Oslo. Dette er de samme som nettopp mottok prisen "Årets bibliotek". Jury medlem Curt Rice, rektor ved Høgskolen i Oslo og Akershus, sa under prisutdelingen 12. januar: – Bibliotekenes rolle har forandret seg veldig de siste årene, spesielt med tanke på den raske utviklingen innenfor teknologi og digitalisering, og de har en viktig funksjon i kunnskapssamfunnet.

At kunnskapsministeren valgte å presentere en kvalitetsmelding, blottet

Realfagsbiblioteket var rammen rundt kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksens presentasjon av stortingsmeldingen «Kultur for kvalitet i høyere utdanning» fredag 27. januar. Likevel er bibliotekenes betydning for studiekvalitet ikke nevnt. (Foto: Simen Kjellin/UiO)

for omtale av bibliotek, i et universitetsbibliotek, tyder på at bibliotekene blir tatt for gitt.

Understøttes av forskning

En undersøkelse som University of Maryland publiserte i 2009, så på faktorer som påvirket gjennomføringsgrad av studier. I en artikkel i nettavisen Khrono for høyere utdanning og tidsskriftet Bok og bibliotek i fjor trekker Lars Egeland, direktør for Læringscenter og bibliotek ved Høgskolen i Oslo og Akershus, fram hvilke faktorer denne undersøkelsen identifiserte som viktigste for at studenter ikke falt fra:

- At de deltok i sosialt liv på campus
- Bruk av bibliotek for å lese
- Bruk av biblioteket til forskning
- Antall timer brukt i biblioteket pr uke
- At man spiste i studentkantene
- Arbeid som studentmentor

- Konklusjonen var altså at det eneste akademiske tiltaket som førte til økt studiegjennomføring, var bruk av universitetsbiblioteket, skriver Egeland. I artikkelen viser han til flere andre undersøkelser som understøtter poenget.

Høringssvar

Lars Egeland var den eneste som i fjor leverte høringssvar med fokus på bibliotekenes betydning for kvalitet i høyere utdanning. Bibliotekarforbundet var invitert av Kunnskapsdepartementet, men valgte å ikke levere høringssvar. Forskerforbundet hadde så vidt bibliotek med i sitt høringssvar: "Kvalitet i utdanningen henger også sammen med tilgang til egnede undervisningslokaler, arbeidsplasser, bibliotekressurser, gode digitale løsninger og annen infrastruktur som gjør det mulig å introdusere studentene for forskning og arbeidsformer som fremmer læring." Ellers glitret altså

bibliotekene med sitt fravær i høringssvarene, noe som altså viste seg å bli gjenspeilet i selve stortingsmeldingen. Når instansene de ber om råd fra ikke finner det viktig å legge vekt på dette, ser kanskje ikke regjeringen noen grunn til det heller?

Meldingen

- Det er på tide med en melding som setter utdanningskvaliteten i sentrum, etter mange år med fokus på fusjoner og strukturer i høyere utdanning, sier Unio-leder Ragnhild Lied i en kommentar etter at meldingen er lagt fram.

Stortingsmeldingen Kultur for kvalitet i høyere utdanning inneholder flere tiltak som skal bidra til bedre undervisningskvalitet og bedre kvalitet og relevans i studieprogrammene.

- Flere av forslagene er gode og i tråd med innspill Unio ga Kunnskapsdepartementet i forkant av meldingsarbeidet. ►

- ▶ Men skal alle de gode forslagene realiseres, må de følges opp med betydelige midler i de kommende statsbudsjettene, sier Lied.

Forskning må ligge til grunn

I meldingen står det også klart at regjeringen forventer "at styrene ved universitetene og høyskolene legger vekt på å utvikle utdanninger først og fremst der de har en tilstrekkelig forskningsbase." For en utenforstående kan det virke som det i mange år har vært en vesentlig styrking av det bibliotekfaglige forskningsmiljøet ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Det er i god tråd med meldinga. Om det samme er tilfelle for Medie- og dokumentasjonsvitenskap ved UiT Norges arktiske universitet, er vi ikke kjent med.

Meldinga presiserer også en forventning om "at fagmiljøene lager velfungerende og forpliktende beskrivelser av hvilke kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse studentene skal oppnå etter fullført utdanning."

Det må regnes som en rimelig forventning. Slike beskrivelser vil bidra til en bedre debatt om hvorvidt bibliotekarutdanningene er "tilpasset framtidens behov", for å bruke begrepet fra Storbry-

bibliotekenes famøse uttalelse i 2014, om bibliotekarutdanningens relevans og hvilke kvalifikasjoner bibliotekansatte trenger i fremtiden.

Praksis

Stortingsmeldingen påpeker at noen utdanninger har tradisjon for at praksisstudier er en integrert del av studieprogrammet. Dette gjelder blant annet bachelorstudiet i bibliotek- og informasjonsvitenskap. "Et gjensidig forpliktende samarbeid mellom profesjonsutdanninger og praksisfeltet bidrar til utvikling av et kunnskapsbasert arbeidsliv og forskningsbaserte, praksisnære utdanninger. Utdanningene skal sikre kvalitet gjennom nært samarbeid med arbeidslivet studentene skal ut i, samtidig som arbeidslivet som tar imot studenter i praksis, har ansvar for å tilrettelegge praksisperiodene slik at de gir best mulig læring for studentene", heter det i meldingen.

Dette gir en aksept og begrunnelse for fortsatt å legge vekt på praksis i bibliotekarutdanninga. Meldingen understreker det videre perspektivet på dette, når den konkluderer med at "Regjeringen forventer [...] at universitetene og høyskolene har god samhandling med samfunns- og

arbeidsliv både på studieprogram- og institusjonsnivå, og at studieprogrammene og læringsutbyttebeskrivelsene utformes i samarbeid med arbeidslivet."

Varierte læringsformer

Ett av målene i stortingsmeldingen er at alle studenter skal møte aktiviserende og varierte lærings- og vurderingsformer, der digitale muligheter utnyttes. Et annet er at alle studenter skal møte undervisere med god faglig og utdanningsfaglig kompetanse. Regjeringen vil også stille krav til høyskolene og universitetene om å etablere meritteringssystemer som bidrar til at arbeidet med å utvikle god undervisning verdsettes.

- Undervisning skal i større grad verdsettes, og meritteringssystemer er ett av flere tiltak Unio har foreslått. Nå blir det viktig at systemene som etableres ikke blir altfor ulike fra institusjon til institusjon, og at de ansatte blir involvert i prosessene, sier Lied.

Unio og alle de andre aktørene vil nå lese stortingsmeldingen nøye før de er i gang med lobby-virksomhet overfor Stortinget, som skal behandle forslagene i meldingen. ■

– Mye er bra i norsk høyere utdanning. Likevel er det mye som kan bli bedre, ikke minst for å forberede studentene på et samfunn og et arbeidsliv i omstilling, sa kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen da kvalitetsmeldinga ble lagt fram. (Foto: Simen Kjellin/UiO)

MERÅPENT BIBLIOTEK

– en utvidet service til brukerne

- Hvor skal man starte?
- Må vi ha kameraovervåkning?
- Tar det lang tid?
- Hvem skal gjøre hva og når?
- Fungerer det med vår biblioteksystem?
- Hva med lys, lyd, lås, alarm?
- Kan det passe inn i våre lokaler?

Det er mange spørsmål, som skal besvares, før biblioteket er klar til å innføre Meråpent Bibliotek.

Akkurat nå reiser vi rundt i Norge på rådgivningsbesøk, og vi vil gjerne komme og besøke ditt bibliotek - gratis og uforpliktende!

Med Meråpent Bibliotek fra Axiell kan brukerne bruke biblioteket når det passer dem.

Har du lyst til at vi tar en tur innom ditt bibliotek?

Ring til oss på +45 33 38 25 25 eller skriv til axiellno@axiell.com

AXIELL

www.axiell.no | axiellno@axiell.com

Rett på fri med lønn for å ta eksamen?

SPØRSMÅL:

Jeg er ansatt som bibliotekar og studerer deltid ved siden av jobb (mastergrad i bibliotek- og informasjonsvitenskap). Jeg får fri uten lønn for å delta på undervisning. I desember skal jeg ha tre dagers hjemmeeksamen. Spørsmålet mitt er om jeg har rett på fri med lønn for å ta eksamen? Eller må jeg også da ta fri uten lønn?

SVAR:

Ja, du kan ha rett til permisjon med lønn for å avlegge eksamen. Omfang og kriterier avgjøres av hvilket tariffområde du tilhører.

Kort oppsummert så gis det i KS permisjon med lønn for eksamensdagen(e) samt to lesedager før

hver eksamen dersom faget har betydning for kommunen. Ved eksamensformer som varer tre sammenhengende dager eller mer, skal det drøftes ytterligere tilrettelegging. (Hovedtariffavtalen, kapittel 1, paragraf 14.4).

Arbeidstakerne i Staten har også rett til permisjon med lønn inntil 21 lese- og eksamensdager dersom utdanningen er til nytte for virksomheten eller arbeidstagerens stilling / kompetanse (Statens personalhåndbok kap. 4, 9.11.10 § 10).

Er du ansatt i Oslo kommune derimot, kan du ha rett til permisjon med lønn for eksamensdager samt inntil to lesedager for hver eksamensdag, alt innenfor rammen av velferdsreglementets begrensning

på ti dager (Velferdsreglementet § 12).

Lykke till!

*Med vennlig hilsen
Hege Bergravf Johnsen
Rådgiver i BF -sekretariatet*

Foto: Colourbox

Krever styrking av lovverk for skolebibliotek

- I dag har skolebibliotek ikke den rollen i skolen som Stortinget ønsker, påpeker BF og 10 andre organisasjoner i et felles brev til kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen. De ber ham vurdere hvordan en styrking av skolebibliotekene kan gjøres.

Tekst & foto:
Erling Bergan

– Et skolebibliotek skal være et redskap for å støtte elevene i å nå målene som ligger i læreplanene, heter det i brevet. – Det gjelder den generelle delen av læreplanen som omhandler dannelse og kultur og å gjøre barna til hele, selvstendige mennesker. Det handler om grunnleggende ferdigheter som lesing, å kunne finne informasjon, forstå resonnementer og forholde seg kritisk og selvstendig til tekster og de fagspesifikke læreplanene. Et skolebibliotek er et verktøy for læring. Og lesing er nøkkelen til læring og kunnskap.

Brevet påpeker at mange kommuner er flinke til å satse på skolebibliotekene sine, men at de fleste ikke er det. Dagens lov og forskrift om skolebibliotek sier ingenting om hvordan skolebibliotek skal drives eller hvilke ressurser skolebiblioteket skal ha. – Det er på tide med en styrking av skolebibliotekene som sikrer elevene hjelp og medvirkning i læring og utvikling, sier de 11 organisasjonene

i brevet, som avsluttes med en liste over hva de ønsker skal gjøres:

- skolebiblioteket settes i sammenheng med læreplanene og blir en del av skolens pedagogiske planverk
- skolebiblioteket har kvalifisert bibliotekfaglig kompetanse
- skolebiblioteket er åpent og bemannet i skolens åpningstid
- skolebiblioteket ligger i egnede lokaler i skolen eller i rimelig avstand fra skolen slik at biblioteket kontinuerlig kan benyttes i elevenes læring
- skolebiblioteket inneholder en relevant boksamling innenfor fag- og skjønnlitteratur, digitale verktøy og andre medier
- skolebiblioteket formidler litteratur tilpasset elevenes evner og deres måte å lære på, fremmer språkutvikling og stimulerer til lesing gjennom å gi elevene gode leseopplevelser
- det tas større ansvar for utviklingen av skolebibliotekene og at anbefalingene som ble gitt i Evaluering av program for skolebibliotek 2009–2013 følges opp
- det føres tilsyn med at skoleeierne gir

elevene tilgang til tilrettelagte skolebibliotek

- skolebibliotek skal utvikles til å bli en formidlingsarena for blant annet litteraturformidling gjennom den kulturelle skolesekken

- I dag har skolebibliotek ikke den rollen i skolen som Stortinget ønsker. Ansvar for skolebibliotek ligger hos Kunnskapsdepartementet. Vi ber derfor kunnskapsministeren vurdere hvordan en styrking av skolebibliotekene kan gjøres, heter det til slutt i brevet, som er undertegnet av følgende organisasjoner:

Norsk Bibliotekforening
Foreningen !les
Leser søker bok
Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere
Norsk Forfattersentrum
Fagforbundet
Norsk Barnebokinstitutt
Bibliotekarforbundet
Kulturforbundet
Skolenes landsforbund
Utdanningsforbundet ■

Biblioteklokaler som stikker seg ut

I USA har det siden Herbert Hoover gikk av som president i 1933 vært reist et eget bibliotek for å oppbevare og tilgjengeliggjøre dokumenter, arkiver og historisk materiale fra presidentens regjeringstid. Bibliotekene drives av det amerikanske arkiverket National Archives and Records Administration. Her ser vi Bill Clinton Presidential Library i Little Rock, Arkansas. Arkitektene Tod Williams and Billie Tsien er nå i gang med Obama Presidential Library, som skal ligge i Jackson Park i Chicago og stå ferdig i 2020.

▲ Kim Tallerås tok master i bibliotek- og informasjonsvitenskap. Nå jobber han som stipendiat og forsker på semantisk web.

På jakt etter en yrkesrelevant master?

Master i bibliotek- og informasjonsvitenskap

For deg som vil ta en master på høyt internasjonalt nivå som både er etterspurt av arbeidsgivere og åpner for videre ph.d.-studier.

www.hioa.no/bibmaster

Master i bibliotek – styring og ledelse

For deg som vil ta en master på deltid som kvalifiserer til lederstillinger i arkiv- og biblioteksektoren.

www.hioa.no/bibliotekledelse

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

**Søk
master-
studier
ved HiOA
innen
1. mars**

Jan-Egil

Jan-Egil Holter-Wilhelmsen er utdannet bibliotekar fra Høgskolen i Oslo i 2008. Han har i mange år

jobbet ved Horten bibliotek. I Bibliotekaren reflekterer han over hendelser og fenomener på eget bibliotek, med blikket rettet også utover på de store spørsmålene.

Takk for de andre!

Med en overskrift som skriker “clickbait” bør jeg kanskje forklare litt mer hva jeg mener.

I en trang bibliotekøkonomi er vi avhengige av prosjektmidler for å kunne utvikle oss. Det er i hvert fall slik det er for mange, kanskje de fleste, små og mellomstore bibliotekene. For alt jeg vet er det annerledes ved de største bibliotekene, men jeg blir ikke overrasket hvis det ikke er det. Uansett, det jeg vil frem til er at flere år med prosjektarbeid har vist meg hvor viktig det er å knytte kontakter med folk utenfor bibliotekene, eller “de andre” som jeg litt flåsete har kalt dem her.

Jeg sitter i et mellomstort bibliotek, i en mellomstor by. Selv om antall ansatte ikke er til å gråte av så er det fortsatt slik at vi ikke har nok folk til å gjøre alt vi vil. Vi driver for eksempel en ganske så vellykket Språkkafe hos oss, og det hadde ikke funket hadde vi ikke hatt noen utrolig flinke frivillige som stiller opp for oss! Det var dyktige kollegaer av meg som dro dette tilbudet i gang, de la ned masse arbeid og det gjør det fortsatt. Men tilbudet hadde nådd så mange færre personer hvis det kun hadde vært bibliotekarene som skulle drive det hos oss. Med de frivillige kunne tilbudet favne så mange flere! Og derfor er lokalet vårt fullt av folk som snakker, ler, drikker kaffe, blir kjent med hverandre og ikke minst lærer mye når vi har vår Språkkafe.

Det kan virke som at det er de frivillige som er fokus for det jeg skriver denne gangen, men de er bare et eksempel. Jeg er så

heldig at jeg får være med på et prosjekt som går ut på å skape et skaperverksted/ MakerSpace/Folkeverksted/hva man enn ønsker å kalle det i Horten. Vi startet ganske smått på biblioteket, så på hva vi hadde plass til og hva vi faktisk hadde kompetanse om blant de ansatte. Litt ble kjøpt inn, og så fant vi ut at det var på tide å søke midler og gjøre dette litt større. Ut av det blå dukket det opp en mail i min innboks, det viste seg at det var en gruppe ildsjeler i byen som hadde de samme tankene. De hadde snakket med lokale næringsdrivende og til og med funnet et lokale som kunne brukes til verksted, med skikkelig ventilasjon osv. Hadde vi lyst til å samarbeide med det? Så klart hadde vi det, og sammen fikset vi en søknad om midler, og nå er vi i gang. Dette blir veldig annerledes enn det prosjektet vi på biblioteket først hadde sett for oss, for med samarbeidet med disse ildsjelene har vi fått tilgang på kompetanse på områder vi ikke hadde selv. Plutselig hadde vi noen som kunne flere programmeringsspråk, noen som kunne 3d-modelere, noen som har kompetanse med forskjellige maskiner og programvare. Store bibliotek har kanskje ansatte som kan dette, men for oss er disse ildsjelene uvurderlige.

At samarbeid med andre utenfor biblioteket er verdifullt er ikke noe nytt for dere som leser dette. Håper jeg i hvert fall da. Det er ikke nytt for meg heller, jeg har skrevet om dette tidligere. Likevel slår det meg på ny og på ny hvor mye nytte jeg har av å skaffe meg kontakter på utsiden av biblioteket. Og ikke minst hvor viktig det er for mindre bibliotek! Er du alene eller en av få så er det vanskelig å få til større ting. Ikke rart siden mesteparten av tiden går med på å faktisk drive selve biblioteket! Derfor er det viktig å knytte til seg kontakter i lokalmiljøet. Små kommuner har ildsjeler, ofte er det enklere å finne dem siden man gjerne kjenner miljøet bedre enn i store kommuner/byer. Er det noen som driver med programmering har man kanskje mulighet til å starte med en liten kodeklubb. Vet man om noen som driver med treskjæring så gir det muligheter. Jakt, fiske, bilmekaniker, kodere, spillere, bønder etc. Kanskje man tenker at det tar altfor mye tid og energi, at dette ikke er noe man kan gjøre i sitt bibliotek fordi (sett inn årsak her). Jeg mener at det er feil. Personlig tror jeg at dette er noe alle bibliotek kan få til, og at man vil kunne “tjene” på det i det lange løp.

Det tar tid å skaffe kontakter, det skal jeg ikke legge skjul på. Det har absolutt tatt tid, men det er tid vel brukt i det lange løp. Så kanskje det er på tide å sette på kaffen og invitere folk inn til en samtale? ■

FOLKEVERKSTEDET
HORTEN BIBLIOTEK

500 kroner rabatt til medlemmer i Bibliotekarforbundet på alle reisene.

fotefar 2017

TEMAREISER

HISTORIE · KULTUR · FOLKELIV

Fottur på Gran Canaria
2.-9. FEB · FRÅ 12 950,-

Magiske Sør-Afrika
25. FEB - 9. MARS · FRÅ 26 950,-

Vietnam
2.-15. APRIL · FRÅ 28 750,-

Opplev våren i Roma og Toscana
11.-18. APRIL · FRÅ 14 975,-

Litteratur- og musikkturné til New York
MED RAGNAR HOVLAND
BOKBAD MED SIRI HUSTVEDT
29. APRIL - 5. MAI · FRÅ 22 950,-

Moskva og St. Petersburg
MED HANS-WILHELM STEINFELD
4.-11. MAI & 1.-8. SEP
FRÅ 27 950,-

Eventyrlege Island
MED SYLFEST LOMHEIM
9.-14. MAI & 23.-28. AUG
FRÅ 15 975,-

Liverpool i fotefara til Beatles
24.-28. MAI · FRÅ 11 950,-

Irland og Nord-Irland
23.-30. MAI · FRÅ 14 990,-

Normandie
MED SYLFEST LOMHEIM
27. MAI - 3. JUNI · FRÅ 15 950,-

Historicereise i Adriaterhavet
MED FRANK AAREBROT
16.-24. JUNI · FRÅ 17 950,-

Færøyane
MED SYLFEST LOMHEIM
10.-14. JULI · FRÅ 14 990,-

USA Midtvesten: I utvandrarene sine fotefar
22. JULI - 1. AUG · FRÅ 21 995,-

Cruise til Skottland, Færøyane, Orknøyane og Isle of Skye
MED FRANK AAREBROT
14.-20. AUG · 17 950,-

På ville vegar i Sør-Frankrike
MED TOVE BAKKE
2.-8. SEP · FRÅ 14 950,-

New York og Washington
MED EVA BRATHOLM
15.-23. SEP · FRÅ 25 995,-

Roma
MED FRANK AAREBROT
21.-25. SEP · FRÅ 14 950,-

San Francisco, Los Angeles og Las Vegas
MED EVA BRATHOLM
23. SEP - 3. OKT · FRÅ 28 950,-

Georgia
MED HANS-WILHELM STEINFELD
22.-30. SEP · FRÅ 28 950,-

Nashville, Memphis og New Orleans
MED OLAV STEDJE
6.-15. OKT · FRÅ 26 950,-

Guatemala
MED PETER SKAUVEN
21. OKT - 1. NOV · FRÅ 29 950,-

New Orleans
4.-11. NOV · FRÅ 19 950,-

Elveerise i Russland
MED HANS-WILHELM STEINFELD
PRIS OG DATO KJEM

I Luthers fotefar
MED FRANK AAREBROT
VÅR 2018 · FRÅ 15 990,-

Kari Lifjell slutter som rådgiver i Bibliotekarforbundets sekretariat

Tekst & foto:
Erling Bergan

Kari Lifjell sluttet 1. februar som rådgiver i BFs sekretariat og har gått over i pensjonistenes rekke.

Kari har innehatt stilling som rådgiver i tariff-, lønns- og arbeidslivsspørsmål siden hun tiltrådte i BF-sekretariatet 1. april 2011. I tillegg til en lang rekke rådgivningsoppgaver for Bibliotekarforbundets medlemmer har hun forhandlet sentralt i flere sektorer hvor BF har medlemmer, ikke minst i Oslo kommune, men også i Spekter og Virke. Kari har også nedlagt et stort arbeid med BFs kurs i mange år. Mange vil også ikke gjenkjenne til den nyttige kunnskapen hun i flere år brakte videre i Bibliotekaren-spalten "BF-sekretariatet svarer".

Kari kom til BF-sekretariatet fra stilling ved Deichmanske bibliotek, hvor hun hadde vært leder av BF-klubben og hovedtillitsvalgt. Kari har også vært både leder og nestleder av BFs fylkeslag i Oslo. Det er derfor en betydelig innsats i ulike posisjoner i BF som Kari nå har avsluttet.

Vi ønsker henne et godt pensjonistliv. ■

Stipend til studentmedlemmer

Bibliotekarforbundet bevilger gjennom sine årlige budsjetter midler til stipend for studentmedlemmer i BF.

Stipendet skal brukes til deltakelse på konferanser og seminar innen biblioteksektoren.

Det er ingen søknadsfrist, søknader kan sendes hele året. Stipendmidler tildeles fortløpende etter vurdering. Søknader skal inneholde oversikt over alle kostnader, egenandeler og andre bidrag.

Studentstipend tildeles normalt kun til konferanser/seminarer i inneværende semester.

Forbundsstyret skal ha kortfattet rapport om hvilket utbytte man hadde av deltakelsen.

Søknad sendes til bf@bibforb.no

Har du spørsmål, ring BFs sekretariat: 48 02 09 00.

Barn på flukt trenger din hjelp NÅ

Send **FLUKT** til **2454** og gi kr 200,-

Send **FADDER** til **2454** og gi 250,- pr. måned

Bidrag til Flyktningshjelpen kommer frem.

Under 10% av våre midler går til administrasjon. Resten kommer flyktingene til gode gjennom direkte hjelp. Flyktningshjelpen har rundt 180 ansatte i Oslo og over 4 000 ansatte totalt, de fleste lokalt ansatte som driver prosjektene i felt. Les mer på fadder.flyktningshjelpen.no

FLYKTINGHJELPEN
NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL

NRC

De flykter for livet over Middelhavet

SEND SMS **FLUKT**
TIL **2272** (200 kr)

Stipend for BF-medlemmer

Bibliotekarforbundet bevilger gjennom sine årlige budsjetter midler til stipend.

Stipendet skal bidra til faglig utvikling for BFs medlemmer og kan gjelde etter- og videreutdanning, kurs, aktiv deltakelse på arrangement, studieturer, studieopphold, hospitering, prosjekt, m.m.

Det er kun medlemmer av BF som kan søke stipend. Medlemmer i statssektoren oppfordres spesielt til å søke.

Det er ingen søknadsfrist, søknader kan sendes hele året. Stipendmidler tildeles fortløpende etter vurdering. Søknader skal inneholde oversikt over alle kostnader, egenandeler og andre bidrag.

Etter at stipendet er brukt, skal søkeren sende BF en kortfattet rapport om hva som er gjort og hvordan midlene er brukt. Skrivning av artikkel til Bibliotekaren/Del din kunnskap kan være en del av gjenytelsen for tildelt stipend.

Søknad sendes til bf@bibforb.no

Bibliotekarforbundet

Sekretariatet

Forbundsleder: Margunn Haugland
Kontorleder: Petter Bruce
Rådgiver: Hege Bergravt Johnsen
Rådgiver: Kieth Lau Andersen
Redaktør: Erling Bergan

Postadresse: Bibliotekarforbundet
Postboks 431 Sentrum,
0103 Oslo

Besøksadresse: Øvre Vollgt 11,
Oslo

Telefon: 48 02 09 00
E-post: bf@bibforb.no
Nettside: www.bibforb.no
Facebook: /Bibliotekarene
Twitter: @Bibliotekarene

Forbundsstyret

Leder
Margunn Haugland
Mobil: 99 01 44 19
E-post: margunn.haugland@bibforb.no

Nestleder
Veronicha Angell Bergli, Finnmark fylkesbibliotek
Mobil: 97 61 68 88
Epost: veronicha.angell.bergli@ffk.no

Styremedlemmer
Monica Skybakmoen, Elverum bibliotek
Randi Egge Svendsen, Moss bibliotek
Monica Roos, Høgskolen i Bergen
Anne Husøy, Fræna folkebibliotek
Kjell Erik Johnsen, Høgskolen i Østfold

Varamedlemmer
Linda Rasten, Vestby bibliotek
Irene Eikefjord, Universitet i Bergen
Kari Angelsen, Bodin videregående skole, Bodø
Jan Egil Holter-Wilhelmsen, Horten bibliotek
Marthe Rislå Torkildsen, Kristiansand folkebibliotek

Fylkeslag

Finnmark
Jorunn Irene Johansen
Loppa folkebibliotek
Telefon: 91 59 65 70
E-post: finnmark@bibforb.no

Troms
Susanne Baumgärtel
Troms fylkesbibliotek
Telefon: 99 43 64 97
Epost: troms@bibforb.no

Nordland
Anne Woje
Universitetsbiblioteket i Nordland
Telefon: 91 67 59 79
E-post: nordland@bibforb.no

Trøndelag
Morten Olsen Haugen
Fylkesbiblioteket i Nord-Trøndelag
Telefon: 41 51 76 33
Epost: trondelag@bibforb.no

Møre og Romsdal
Claus Christian Hansen
Sunndal folkebibliotek
Telefon: 94 19 49 63
E-post: moreogromsdal@bibforb.no

Sogn og Fjordane
Anja Angelskår Mjelde
Sogn og Fjordane fylkesbibliotek
Telefon: 99 25 73 56
Epost: sognogfjordane@bibforb.no

Hordaland
Kasper Vejen
Statped Vest
Telefon: 41 93 16 04
E-post: hordaland@bibforb.no

Rogaland
Linda Johnsen
Universitetsbiblioteket i Stavanger
Telefon: 94 13 62 77
Epost: rogaland@bibforb.no

Agder
Sigrid Nesland
Åmli bibliotek
Telefon: 95 73 51 50
E-post: agder@bibforb.no

Telemark
Kari Moldvær
Porsgrunn bibliotek
Telefon: 93 21 58 41
E-post: telemark@bibforb.no

Vestfold
Susanne Birgitte Bolstad
Telefon: 95 12 28 66
E-post: vestfold@bibforb.no

Buskerud
Jannicke Røglér
Buskerud fylkesbibliotek
Telefon: 99 01 42 88
E-post: buskerud@bibforb.no

Hedmark og Oppland
Vegard Gundersen
Lillehammer bibliotek
Telefon: 97 75 02 68
Epost: hedmarkogoppland@bibforb.no

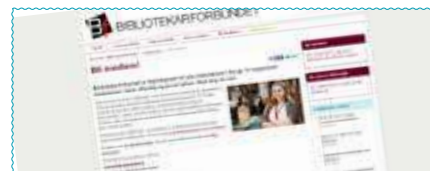
Østfold
Vegard Krog Petersen
Sarpsborg bibliotek
Telefon: 95 88 88 42
E-post: ostfold@bibforb.no

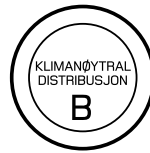
Akershus
Helene Nyen
Asker bibliotek
Telefon: 99 01 15 32
E-post: akershus@bibforb.no

Oslo
Siri Iversen
Norsk lokalhistorisk Institutt
Telefon: 93 43 11 05
E-post: oslo@bibforb.no

Innmelding og endring av medlemsopplysninger : www.bibforb.no

Du melder deg inn i Bibliotekarforbundet på våre nettsider www.bibforb.no. Ferdig utdannede bibliotekarer må sende dokumentasjon på bibliotekarutdanning som vedlegg. Trenger du hjelp? Ta kontakt med Petter Bruce i BF's sekretariat: tlf 48 02 09 00 eller bf@bibforb.no.

Returadresse:
Bibliotekarforbundet
Postboks 431 Sentrum
0103 Oslo

Game changer?

I fjor høst ble jeg invitert til å spille en liten rolle i en bibliotekdiskusjon i den nederlandske ambassadørens residens i Oslo. Litt "out of my league"-følelse, men interessant.

Det var redaktør-kollega Eimer Wieldraaijer i det nederlandske Bibliotheekblad som syntes det var en god ide at han og jeg utfordret en forsamling bibliotekarer med fem "teser" hver. Ikke nødvendigvis standpunkt vi sto for selv, men påstander som lå der ute i bibliotekfeltets offentlige rom. - Gjerne noe om folkebibliotekenes framtid og kompetansene som bibliotekarer trenger for å holde seg relevante, som Eimer skrev til meg. Det dreide seg om en gruppe på 30 nederlandske bibliotekarer på studietur.

Under det to dager lange besøket var deltakerne på tre Deichman-avdelinger: Hovedbiblioteket, Furuset filial og Biblo Tøyen. Før de altså skulle reflektere litt med utgangspunkt i våre "teser", sammen med et utvalg bibliotekfolk fra Deichman og Bærum. Turen var organisert av den nederlandske arkitekten Aat Vos, Alex Talsma og Bibliotheekblad (et nederlandsk bibliotektidsskrift).

Aat Vos har stått for design av Biblo Tøyen, den ordinære bibliotekavdelingen på Tøyen og Furuset filial. Og så vidt vi forstår engasjerer Deichman ham til mer design, innredning og ominnredning ved andre Deichman-avdelinger i tida framover.

Flere av påstandene jag valgte, ga seg i grunnen selv. Jeg ville gjerne ta utgangspunkt i temaer som hadde vært oppe i Norge, men som like fullt var relevant for både nederlandske og norske bibliotekarer.

Jeg startet med Bernhard Ellefsens kritiske blick på bibliotek og påstandene om at arrangementsbølgens plassbehov driver fram en kasseringsbølge.

Deretter kjørte jeg fram følgende påstand: "The need for skills in library staff has become so diverse that traditionally educated librarians are replaced by other professions. Education in library and information science has not adjusted to the needs of the future."

Avdelingslederen for Biblo Tøyen satt i

panelet, og mente det var en "attitude" i påstanden jeg la fram. Som BF-mann kunne jeg mistenkes for å skjele til den kontroversielle utlysninga av stillinger på Biblo Tøyen (kokkekompetanse nevnt, bibliotekarkompetanse ikke nevnt).

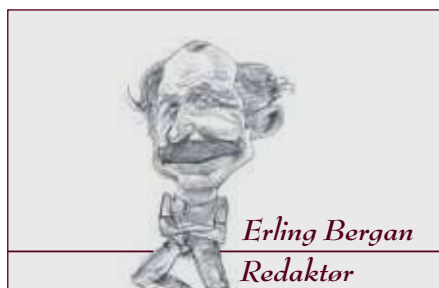
Han hadde rett i at det var en "attitude" i påstanden. Men den var ikke min. Påstanden er en omdiskutert del av et innspill storby-biblioteksjefene sendte kulturministeren i 2014.

Men de nederlandske deltakerne hadde nettopp vært på besøk på Biblo Tøyen, med sitt påkostede interiør og minimalistiske bibliotekpreg. De hadde sett gondoler og lastebiler i et bibliotek, og hadde stjerner i øynene. De var modne for å svelge dagens siste påstand, direkte sitert fra Biblo-arkitekt Aat Vos selv: "Biblo Tøyen is a game changer." Og påstanden falt i god jord.

Men er det riktig å godta arkitektens påstand om at Biblo-prosjektet er en slik grunnleggende endringshendelse i bibliotekverden? Da vil jeg heller fremheve Deichman-innovatøren Jonas Svartberg Arntzen, som har tatt hele hovedstadens biblioteksystem ut av den proprietære folden og inn i frie programvarer. Det er et dristig og nyskapende sprang, med vidtrekkende følger.

Om ti år vil vi huske Biblo Tøyen som det viktige tiltaket for kidsa på Tøyen i 2016. Koha-overgangen tror jeg derimot fremdeles vil bli diskutert som starten på en pågående digital bibliotekutvikling.

Arkitekter må fortsette å tegne spennende og utfordrende bibliotek. Men de skjellsettende endringene skjer nok mer i måten tjenestene utvikles på. ■

Sitatet

"Vi hadde ganske stor magasinkapasitet og det trenger vi jo ikke lenger, for nå står alt fint i fjellhall hos Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana. Så da begynte vi å kaste litt ut av magasinet vårt for å bruke plassen til andre ting"

Seksjonsleder Geirr Karlsen ved Drammensbiblioteket til NRK Dagsrevyen 27. januar, om hvordan den verdifulle boksamlingen etter professor Ludvig Daae, med bøker helt tilbake fra 1600-tallet, ble reddet da NBs forskningsbibliotekar Øyvind Berg tok bokskatten i nærmere øyesyn.